

ber 10,
 én, Nemé-
 szűnetben.
 Pépsziamé-
 yi fellépé-
 szat 147.)
 el. Leszál-
 kita (Opa-
 lbázsal.
 l, Neményi
 des hely-
 0)
 itás.
 10 lej
 10 lej
 /
 ben
 nd 8.
 da
 ét!
 90.—
 70.—
 690.—
 20.—
 780.—
 25.—
 345.—
 260.—
 5.50
 4.50
 75.—
 45.—
 25.—
 hét!

Kolozsvár, St. Baron
 (Szemlé-utca) 10
 Szerkesztőség
 Közlönyosztály — 977
 N. Sz. — 656
 Szerkesztőbizottság a
 szerkesztőségben és
 a központi irodákban
 mindenütt.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Romániában

Egész évre	—	—	—
Félévre	—	—	—
Negyedévre	—	—	—
Egy hónapra	—	—	—
Egy szám ára	—	—	—
varon és vidéken is 4:1:1	—	—	—
Bukarestben	—	—	—

Csehszlovákiában

Egy hónapra	—	—	—
Egy szám	—	—	—

december 11 Péntek

Kolozsvár * VIII. évfolyam * 283 szám

5686. Kiszlev 24

Téli elégia

A köd és kegyetlen hideg felett részvétlen csillagok fénye pislákol. A természet rideg kö-zönyel néz alá az emberekre, minden meg-indulás, a hozzán tartozásnak legbisebb jele nélkül. Eggedül vagyunk a végtelen termé-zeben. Hő és fagy, köd és jég az ősi tagadás bözönyével néz szenvedő szemünkbe, szivdob-banánk melegen egyetlen hőcepp sem olvad meg. Eggedül vagyunk, nagyon eggedül a rész-vétlen természet előn. Az emberek nagyrészé-nek a tél dermesztő hidege csak szenvedést jelent, — mert az egyetemes európai élet ma is a régi: a nagy kontrasztok élete, a kevesek örömeinek és sokak boldogtalanságának élete. A tél mindig a nagy gondok évszaka volt a tömegek számára, különösen az idej tél, mely szokatlanul dermesztő hidegével már nemcsak a gondokat fokozza, hanem az egészen szegény emberek életére tör.

Vándorok fagnak meg az utakon és farkas-csordák üvöltének versenyt a dermesztő északi szélrel. Folyók fagnak be és vonatok állnak meg az éjszakában. Londonban olyan nagy a köd, hogy éjszakának illik be a nappal is. Ki-látástalan horizontok mindenütt, melyeknek szákrzó fehérsége a sorsok és szívek feketesé-gét álcozza, döböntő hangtalanság égen és földön, mely mögött békélen szívek és háborgó lelkek diszharmonikus kiáltása lapul meg.

Ez a kegyetlen tél valahogyan annak a dermesztő légkörnek természeti megnyilvánu-lása, mely egész Európa felett terjeng és jéggé dermeszt minden nemesebb akarást, nulla fok alá kényszerít minden lelkesedést. Meddő kü-delmek és hiábavaló akaratok jégpáncélja alatt hőmpolyog az emberiség jobbratorésének hul-láma. A jégpáncélon néhány spor kedvelő kor-colyájának acélja szikrázik csak, de a jég alatt tovább rohannak az idők hullámai és remény-telenül várják a tavaszi olvadást.

Tél van, dermesztő tél a lelkekben is. Soha Európa annyira nem élt benne a téiben, mint most, soha nem ülte meg annyira a lelkeket a köd, mint napjainkban. Havazás és északi szél pusztította el az ősi kultúra már régen csak melegágyban ápolat virágait, a kertészek szél-nek eredtek a szemfényvesztőknek eggedték át helyeiket, csináltvirág csinálóknak, akik a szir-mokat akta-papirból, az illatokat pedig partü-mökből varázsolják elő Európa-asszony elfony-nyadt kebelére.

Az idej tél még Itáliának sem kegyelme-zett, Dél világának és virágának sem, ahol mindig kék az ég és mindig friss a dal. A leguak kék vize befagyott, Milano fehér pa-lotái vastag hóprémundába öltözöttek. Itália felett hófellegek száguldanak, fe-kete színek festették át az ultramarinkéket. Nem hiába: Italia lelke fekete, fekete, mint az a szárdék, mely kémeit Ész-keirolba hajtja, hogy ott egy békés, munkás nép nyugalmát megszavarja. És akaratlan akaratok, esetlen pró-bálkozások dermesztő hidege terjeng Genf fe-llett, a Népszövetség e székhelye felett is. Mintha tudós orvosok helyett kuruzslók gyü-lekezete ült volna össze a szép svájci városban, akik pillákkal akarják meggyógyítani a béna-ságot és operatív beavatkozás helyett a ráolva-sás módszerét alkalmazzák a nagybeteg népek és néprétegek gyógyítására! A nagy hideget, mely a falakon kívül terjed s mely farkasok gyülekezését hajszolja egybe a védtelenek haj-léka körül — néhány jól befűtött kályhával akarják elűzni, melynél nem a népek, hanem a kuruzslók melegzenek csak.

És válság, válság mindenütt. Válság Francia-

országban, válság Németországban. A locarno-i békeműtő ugy hat ebben a válságban, mint egy jól metszett angolflasztra, mely veszedelmes és mérges pattanásra van odaragasztva s mely még a fertőzés továbbterjedését sem tudja megakadályozni. Mert külbéke van, ahol belső béke van s ma országokban ésszivekben olyan békéltenség háborg, amilyenre az emberi történelemben alig akad példa.

Tél odakünn és téli idebenn, a szíveinkben. Nemcsak végtagjaink dermeszték meg a termé-zet szörnyű bosszújának északi szelében, ha-nem egész belső életünk. A tél fagya nemcsak a mezők virágát hervasztotta el, hanem a re-mények vetését is. Mintha egy új jégkorszak

küszöbére értekeztünk volna el: emberi törek-véseink melegt az animális élet küzdelmei vál-tották fel, a gondolat szárnyait az élet pusztá megvédésének rideg harci készsége és ra-vasztsága.

Sötét kép, sötét elégia. Valahol a tudat alján tán még ott rejtőzködik a tavaszi lehető-ségek reménye, de most, ebben a dermesztő hidegben megfagy az álom és megfagy a re-ménység. Vizionkban megfagyott vándorok szederjes arca rémlik fel, amerre nézünk: köd és hó, didergés és szomorúság, pislákoló fények és kilobbanó hitek, félelem és kilátástalanság.

A halott természet fölött a haldokló embe-riesség árnya rémlik... (s. l.)

Amnesztiát kapnak a tatarhunari lázadás elléltjél

Besarábia éhöz lakosságát elléttják gabonával és vetőmaggal

(Bucuresti-Bukarest, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A mai minisztertanácson a kormány tagjai tárgyalás alá vették a tatarhunari perben hozott büntetések ügyét és úgy határoztak, hogy előterjesztéseket fognak tenni a királynak néhány büntetés elengedésére. A kérdés tanulmányozásával és elléttéssel Marzescu igazságügy-miniszter lett megbízva.

Chirculescu beszámolt a besarábiai ellátás hely-

zetéről, kimutatva adatokkal, hogy január elsejéig Besarábia gabonaszükséglete ki van elégitve. Ugy döntöttek, hogy ezután is folytatják az eddigi ellátási tevékenységet és gondoskodni fognak ezen országrésznek vetőmaggal való ellátásáról.

Ezután a minisztertanács megbeszélés tárgyává tette Taterescunak a tatarhunari perről a kamará-ban elmondott beszédét és úgy határoztak, hogy ezt a beszédet fordításban ismertetik a külfölddel.

Határkiigazítás lesz Palesztina javára

Metullától északra kap Szíriától új területeket Palesztina. Jouvenel fő-kormányzó Jerussálembe készü. Súlyos vereséget szenvedtek a druzok

(Jerussálem, december 10. Az Uj Kelet tu-dósítójától.) A franciák szíriai elleaoffenzívája teljes sikerrel halad előre. Tegnap a druzok feladták Hasbaya községet, amelynek erődité-téseit a franciák tankokkal támadták meg. Atrasch szultán, a fölselők vezére, visszavonult a Hermon-hegység mögé. Ezzel a libanoni fel-keles levertnek tekinthető, amit az is bizonyít, hogy az amerikai hadihajók elhagyták Beyrut kikötőjét, minthogy jelenlétükre már nincsen szükség.

A druzok most már hajlandók békét kötni, feltételeiket azonban Franciaország visszautasi-totta. Emiatti elkekeredésükben a felkelők állí-tóltag tizezer embert koncentráltak Damaszkusz körül és bejelentették, hogy a legközelebbi időkben megtámadják a várost.

Damaszkuszban kihírdették az ostrom-állapotot. Az utcákon már este hat óra után tilos a közlekedés.

Hír szerint magában a városban is új felkelő bandák alakultak. Ezeket a francia tüzérség ágyuzni kezdte, de a város bombázásáról szóló hírek nem felelnek meg a valóságnak.

Párisi jelentés szerint Painlevé hadügymi-niszter Doumergue közársasági elnök elé dek-rétumot terjesztett, amelyben a szíriai kor-mányságot a köve-kezőképen szabályozzák: a francia főkörmányzó felelős a mandátumterü-let külső és belső védelméért. Ebben a tekin-letben teljesen rendsíkésésére áll az ott álló-tetben teljesen haderő, amely fölött a főkörmányzó mászó haderő, amely fölött a főkörmányzó vezetése mellett egy tábornok gyakorolja a legfőbb parancsnoki tisztet. Ezt a tábornokot a hadügyminiszter javaslatára a köztársasági elnök fogja kinevezni, a szíriai csapatok főpa-rancsnoka címmel. Hír szerint a katonai főpa-rancsnok Gamelin tábornok lesz.

Jouvenel szenátor, Szíria főkörmányzója

Kairóban ma választott a szíriai—palesztinai arab kongresszus memorandumára, amelyben egy ideiglenes szíriai kormány kinevezését és a szíriai francia mandátum megszüntetését kö-vetelik.

A főkörmányzó kijelentette, hogy a kon-gresszus követeléseit teljesen elfogadhatat-lanok

és a legesekélyebb mértékekben sem felelnek meg azoknak a megbeszéléseknek, amelyeket szíriai—arab vezető politikuskokkal eddig foly-tattott. Franciaország gyakorolni fogja azt a kötelezettséget, amelyet ötven nemzet ruházott rá. Az arab kongresszust teszi felössé az eset-leges újabb vérontásokért.

Jouvenel hír szerint beleegyezését adta, hogy Metullától északra a szíriai mandátum terület egy részét Palesztinához csatolják. Ez a határ-kiigazítás a legészakibb zsidó kolónia hatáso-sabb védelmére fog szolgálni a szíriai bandák ese-leges támadásai ellen. Ha ezt a területrészt Palesztinához csatolják,

a Rutenberg-művek lehetőséget kapnak arra, hogy a Litani-folyó vizét is bekapcsol-ják Palesztina elektrifikálásának tervébe.

A határkiigazítási kérdésben egyébként Jouvenel mihelyt Damaszkuszban rendet teremt, Jeru-zsálembe utazik és felkeresi lord Plumer főkor-mányzót, akivel az angol-francia együttműkö-désről is fog megbeszéléseket folytatni.

— Usischkin kedden este előadást tart Kolozsváron. Menachem Ussischkin, a Keren Kajeme palesztinai direktoriumának elnöke, kedden este hat órakor érkezik Nagyváradról Kolozsvárra. Ussischkin este fél kilenc órakor az Épitőmunkások Otthonában tartja meg nagy-szabasu előadását Palesztináról. Ussischkin elő-adását a kolozsvári zsidóság pártárnyalatra való tekintet nélkül óriási érdeklődéssel várja.

Négyszázezer bécsi bérlő vonult fol a háztulajdonosok ellen

Bécs főpolgármestere hat népgyűlésen követelte a házbérekre vonatkozó törvényeknek meghosszabbítását

(Bécs, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák szociáldemokrata párt Bécsben 451 gyűlést rendezett a bérlők érdekeinek megvédése címén. A házbérekre vonatkozó törvényes rendelkezések ugyanis ez év végén lejárnak és a háztulajdonosoknak szabadkézzük lesz a bérek önkényes megállapítása körül. Ez ellen tiltakoztak a szociálisták. A gyűléseken óriási számban jelentkeztek még a középosztályhoz tartozó polgárok, kereskedők és iparosok, úgy, hogy a gyűléseken együttvéve négyszázezeren hallgatták meg a szónokokat. A Hitzingben megtartott gyűlésen dr. Deutsch volt háziügyminiszter népszavazást követelt arról, vajjon a bérlők törvényes védelme lespíttessék-e. Seitz, Bécs város főpolgármestere, aki hat

népgyűlésen beszélt, kijelentette, hogy fel fogja szólítani a kormányt, hogy adja át az állami épületeket a hájléktalanoknak. Dr. Ottó Bauer volt külügyminiszter is élesen állást foglalt a kormány tervei ellen és új választásokat követelt, mert csak az a parlament lesz hivatva a kérdésben dönteni, amely a nép és nem annak kizsákmányolói mellé állanak.

Politikai körökben élénken kommentálják Seitz polgármester beszédeit. A polgármester ugyanis többhelyütt azt is mondta, hogy a kormány a legsúlyosabb konzekvenciákkal számíthat abban az esetben, ha a házbérekre vonatkozó törvényt nem hosszabbítják meg. Mindenki úgy értelmezi a polgármester kijelentését, hogy polgárháborúra célozt.

Egy óra a visnizi rebbenél

Oradea-Mare, dec. 8. Egy dolog bizonyos. A tegnapi bukaresti személyvonatot sem ennek a hideg időjárásnak, sem újságírók idegeinek nem találták ki. Nem írom le a vonat utasainak észak-sarki kalandjait Kolozsvártól Váradig, mert akik végigcsinálták, amugy is torkig vannak vele, akik még nem csinálták, azoknak olcsó, marokba nevető sajaalkozását nem kívánom.

Szóval mégis befutottunk néhány órányi késéssel az újságíró-kongresszusra, meggémberedetten, az ischiász szaggató csiráival tagjainkban. És megnéztük Várad éjszakai életét, amely akkor már lanyhult, a kávéházak mégis tele voltak életvidámsággal, zene és tánc, konfetti és gondok feledése, mint békében. „Megyünk átnézni” — ez szombat esti jelszó ebben a mulató városban és egy óra alatt „átnéztük” az egész garnitúrát. Nagyon invitálnak, nézzük el Pollák néni házatájjára. Mi nevezetes van ebben a mulatóban? Azt mondják, itt érezte magát legjobban Ady Endre. Óreg, vak cigány, aki valaha Ady cigánya volt. Reinitznótákat huz bus, bugó mélységgel és rekedten éneklé a tüneményes lírának tépdese, szépséges akkordjait.

Ime, Ady lelke vibrál a sötét mellett, ahol két zöld papagály rikolt, pincérek és táncosnők sürögnek és Pollák néni osztogatja parancsait. A fülkékben elbusult ivó-emberek.

Ady hangulat.

E profán élmény után másnap elmentem és pedig már a reggeli órákban, a visnizi caddikhoz, rabbénu Jiszrael Hagerhez, akit a háboru már az első napokban elűzött otthonából. Felesége, aki tizenegy gyerekkel áldotta meg, a háboru kitörését megelőző héten meghalt és az akkor ötvenöt éves ember nekiindult a zsidók útjára. Menekült a városból, ahol apja és ései első urak voltak. Váradra jött egy „kisebb udvarral” és áthozta a kabbalisták zsidó fájdalommal telt misztikumát és itt is jelentős tábora támadt.

Külön házbán lakik. Lakása egyik szárnyán van a tágas és világos zsinagóga, széles asztalokkal, hosszú padokkal. De ide már elkéve jöttem, mert az utolsó „minjan” is elszéledt. Óreg torzonborz pátriárka ült egy talmud könyv fölött és jajgatva tanult. Egy bócher belefurta magát valami könyvbe, rövidlátó szemével szinte érintette a fölánsokat. Egy katona kölcsönként imaszijjakat rakott magára és a rebbe nyolcvanéves titkára — der Gabe reb Zalmen — úgy szorgoskodott, nem tudom mi körül és miért, mintha minisztert vártak volna.

Az előszoba egykor konyha volt, tágas, világos, nagy agyagtűzhellyel, amelyben azonban a pokol tüze is hiába égett volna. A helyiség kövel kirakott padlóján dideregve táncoltak a rabbi hívei és görnyedten és alázattal szállingóztak be mindazok, akik a rebbe vigasztát és támogatását várták. Egy régi divatu szekrény tábláját emelte le az egyik gabbe, kiszedte a leveleket és a könyvelést, szortírozta a postát, olyan rend látszott a dolog körül, mint egy adóhivatalban.

— Hány levél jön naponta?

A fiatalabb gabbe (ennek is galambfehér székálla van) magyarázta, hogy olykor bizony 30-40 levél is jön a világ minden tájáról. Amerikából,

Németországból, de a legtöbb mégis Lengyelföldről és Csehszlovákiából érkezik.

A rebbe — mondja az öreg — a rebbe, isten áldja öt hosszú élettel, minden levelet átolvas, minden kérdés és kérés fölött alaposan gondolkodik és csak azután válaszol. A választ mi írjuk.

Az asztalon heverték a válaszok. Egyenletes szép héber betűkkel voltak írva. Odajött egy fiatalember, ez már profán írást is tudott, megcímizte a borítékokat, lebélyegezte és a vizsgos szavakat és istenes tanácsokat vitték a postára.

Megkértem Joszl Schächtert, a rebbe udvartartásának markáns, szép szál zsidó testvérét, hogy jelentsen be és engedjen be elsőnek. Igérttem, hogy sokáig nem veszem igénybe a rebbe idejét.

Benézett.

— Rajta a talisz — mondja — még várni kell. Különbösen is ön jó uram, majd csak azután jöhet, miután a szegények már a rebbe előtt voltak.

— Ez igazság és rehd — gondoltam — nem erőltetem a dolgot és bementem a bét hamidrasha, ahol pontos ember létemre adatokat gyűjtöttem a caddik elődeiről és utódairól. A hívek szíves készséggel közölték velem, hogy a rebbe apja, reb Baruch, Visnizen volt rabbi, nagyapja reb Mendel szintén ott töltötte szent és jótékony életét. Dédapja, reb Chaim és úkapja reb Mendel azonban Kossov városában paposkodva terjesztette és konzerválta a chaszidizmust. Anyai részről a híres rizseni reb Jiszroel ivadéka és a családnak ez az ága már a szadagoriai Friedmann dinasztiából sarjadzott.

A rebbe öt fia is pap. Eleázár Visnizen, Mendel Felsővison, Chaim Herach Volchovicán, Baruch Havasmezőn és a legfiatalabb Smül Abbe, aki azonban még itthon tanul. A leányai közül Chaje, Chave, Szóre, Debora és Rachel papok asszonyai, csak Hana férje kereskedő Csernovitzban.

— Kár — jegyzi meg egy csontosképű, nagyhomlokú zsidó — kár, hogy nem szombaton jött ide. Hatvanan ültünk a rebbe asztalánál és már békebeli lelkesedéssel áldottuk a Legfőbb Urat. Kár, mert a rebbe nem engedi magát sem lefotózni, sem lefotografálni, de lairni mégis lehetne őt. Sok mindent nem lehet itt csinálni kedves uram. Mindjárt az előszobában le kellene hordatni azt a kályhát, amelynek hidege elől ön ide menekült. De régi chaszid hagyomány, hogy a tűzhelyet végig ott kell hagyni, ahol épültek. Lehordott tűzhelyre nem szabad lépni.

— Jó, jó, de a nagy hidegben meghülhetnek a felek!

— Meghülni talán meghülhetnek, — adta vissza mélységes meggyőződéssel, — de baja senkinek nem lesz, Beim Rebbe wird mann nicht verschwartzt...

Egy bársonykabátos, csinos fiatal asszonyka, értelmes arcú, jól öltözött férfivel ment be a rebbe dolgozószobájába.

— Ön majd utánuk következik — biztatott a gabbe — nem kell „kvitli”. A rebbe tud önről és szívesen látja.

Fájdalmas sikoly és csuklás tört ki a szobából. — Az asszony a nővére miatt jött, aki súlyos

beteg és hat apró gyermeke van — sugja a gabbe a fülembe — jött, hogy a rebbe vegye be imájába a szerecsétlent.

Darmadt csönd. Az asszony és férje kijönnek és sietve távoznak.

Nyílik az ajtó. A gabbe odavezet az ablak mellé, ahol Jiszráél Hager rabbi egy üveglappal fődött íróasztal mellett ült uras méltósággal. Élete teljében lévő férfi, a hatvanöt év nem látszik rajta, szakállában több a fekete, mint a fehér szín, ujjai között ezüsttel berakott, művésziesen elkészített borostyán szipka. Szemei az őszinte emberek, a biztos érzések, a jóságosok egyenesen néző szeméi, világosak és biztatók. Ahogy szemtől-szembe ültünk, elfogódottágom felengedett, Hollandia klasszikus festőinek, Amszterdam és Gent és Zevanaar urairól készített képeire gondoltam: ancyi egyensúly és bizonyosság van ebben az arcbán.

Ő kezdte a beszélgetést. Mintha már találkoztunk volna valahol ebben a menekült életben — mondotta. Sok emberrel kerátem össze.

— Sokat utazik?

— Minden esztendőben megyek fürdőbe és Galiciába spám sírjához.

— Tudom, elődei miadnyájan gyarapították a kabbalisztikus irodalmat. Ön is, tisztelendő uram bizonyára dolgozik valamilyen munkán.

— Dolgozom épügy, de mint ahogy apám könyve, „Imré Baruch”, nagyapámé a „Cemach Caddik”, dédapámé a „Torat Chaim” és úkapámé az „Ahavat Salom” csak haláluk után került ki, úgy az én könyvem is majd csak akkor kerül az olvasók elé, amikor megtértem őseimhez.

Közben egy fiatal férfi lépett a szobába. Őszereztem. Herzl Tivadar előtt állottam. A fiatalember tartása, fekete szakállja és szeméi mélysége a cionista vezéré. A rebbe legifjabb rabbi fia volt. Talán ez a hasonlatosság vitt egy másik kérdés felé.

— Tudom — mondom a rebbenek — tisztelendőségem nem foglalkozik politikával, de politikamentes dolgokról lesz szíves nekem nyilatkoznai.

— Mik azok?

— A Keren Kajemet és Keren Hajjeszód. Ezek az alapok kikapcsolnak minden politikát és mégis historiai zsidó feladatot végeznek.

— Nincs az az építő-ügy, ami, ha az egész zsidó nép érdekeit érinti, hogy én azt szívvel-lélekkel ne támogatom. Azonban mindenütt követelem a hamisítatlan, tradicionális zsidó szellemet. El vagyok zárva a közszerelés elől és nincs jogom, de nem is akarok beleszólni az itteni közügyekbe, azért nyilvánosan nem foglakok állást olyan közület mellett, vagy ellen, amelyek vonatkozásban vannak általános, vagy akár zsidó politikával. Nem szólhatok az iskolakérdéshez sem, csak megjegyzem, hogy az újításokat általában nem tartom jónak. Konzervatív nép vagyunk és a konzervativizmus alaptermészeté a zsidóságnak. Csak az a zsidó mozgalom tartós, amely számot vet ezzel a tényezővel. Mint magánember — és most bizony csak annak számítok — támogatom minden zsidó igaz jóléti intézményt és ha jönne valaki a Keren Hajjeszód és Keren Kajemet nevében, bizonyára nem háritánám el magamtól az adakozás kötelezettségét, azonban mindenesetre jól megnézném magannak, hogy mifajta zsidó kér fel az adakozásra.

Még egy-két barátságos szót mondott, érdeklődött az erdélyi zsidók viszonyáról, azután magásra emelve jobbát, a jászándékuak meleg, szoros kézfogásával bucsuzott.

— Fröhliche Arbeit und guten Erfolg!

A vidám munka és jó siker kívánságával eresztett utamra.

Az utcán hozzám szegődött egy vézna, kicsi asszonyka és elmondotta, hogy Temesvárról jött fel a rebbehez tanácsért. Beteg ura van, aki nem tud keresni már és a szülőket a három felnőtt leány tartja el. Azonban olyan kényszerhelyzetben vannak, hogy mind a hárman kénytelenek megszagní a szombatot.

A rebbe megértette és ajánlotta, hogy vállaljon valahol intelligenciájának megfelelő foglalkozást, amivel nemcsak a probléma vallási oldalát oldja meg, hanem az önérteti és egzisztenciális részt is. Éz a rebbe nemcsak tanácsot adott neki, hanem főleg pénzbéli segélyt.

Nagyon megindított, ahogy az asszony a rabbi jóságáról és megértő bölcsességéről beszélt. És sajnáltam, hogy nem áldattam meg magam a kegyes, jó emberrel.

Szabó Imre

Pirandello

A „Hat szem Pirandello

(Berlin, december 10.) A locarnoi színházterelnök kivevén mellett az Erdélyben Pirandello és darabja divatosabb beszédét a nap embere. Kideresi fel a német nagyobb eszimpátiát Pirandellót a német szertűvé, aki a múltben mutatta be Piramelynek címe magyazt. Az ünnepeit író sajtóemberek meghívó földi sajtó berüni ről és munkáiról.

Pirandello egyé ségek személyéhez magatartására és bélyegét. Olasz nyelv zsutolásig megtelt körül és hangos G minden tájáról foglalja el a száma ham s éket tolat gatóságához:

— Németül az geztan tanulmány éve nem voltam nyelvet el nem foglalkozom, de es hogy s kerrel is. a darabomról besz hozzájárult ahhoz, darab a „Hat szem egy huszével címmel novellát írt életre kel és köny megtestesült alak a „Hat személy k Maga a darab a padraöntése. A go formálódását adja ból a színész alak

— Miért ne ki rem formált, Hiszen azok a be élnek bennem, Nyelvük van és tudják magukat, tehát őket utjuk mélyek életre kel. Igy is teitem Vegyélke a trag és fantasztikusnak lett az alakotás.

Egy dráma, cselekszenek, moz elő akarja adatni h-jótörött kísérlet vinni.

Egy színház lot (itt magára n igazgató az üres Ekor jön a meg kik hangos szöve keresésén feredoz azután hozzafog mutathassák.

Igy keletkezik nak, kik semmit fejeznek.

Előbb a költő őket, azután ők val, ki őket félre Az spa és a ellen, melyeket miatt tulajdonítat Minden alak megnyilatkozásna Éppen azon a fo teszi a komédiab Minden alak meg magát, mel ban volt, hol mé belőle el nem to Ezután mé

Szombati a cluji Cei

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

Pirandello-láz Berlinben

A „Hat személy keres egy szerzőt” Pirandello megvilágításában

(Berlin, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) A locarnói szerződés aláírása, szocialista miniszterelnök kinevezése és hasonló aktualitáknak témák mellett az Erdélyben is ismert olasz színpadi szerző, Pirandello és darabjai képezik Németországban a legdivatosabb beszédanyagot. Pirandello ma Berlinben a nap embere. Kicsiny társulatával egymásután keresi fel a német nagyvárosokat, mindenütt a legnagyobb szimpátiát és csodálatot kelteve maga iránt. Pirandellót a németek előtt Reinhardt tette népszerűvé aki a múlt szezomban szenális rendezésben mutatta be Pirandello legértékesebb darabját, amelynek címe magyarul: „Hat személy keres egy szerzőt”. Az ünnepeztetett író és színigazgató Berlinben élőolasz sajtóemberek meghívására előadást tartott a külföldi sajtó berlini szövetségének helyiségében életéről és munkáiról.

Pirandello egyéniség. A munkáiban lévő eredetiségek szerényéhez forrott tulajdonság, amely egész magatartására és minden mozdulatára rányomja bélyegét. Olasz újságírók társaságában lép be a színpadra megfeszített terembe. Barátságos mosollyal néz körül és hangos Guin Abend del köszönti a világ minden téjáról összesereglett lapudósítókát. Nem foglalja el a számára fenntartott előadói emelvényt, hanem székét tolat maga elé és így beszél hallgatóságához:

— Németül azért tudok uraim, mert itt végeztetem tanulmányaimat és bár idestova harminc éve nem voltam Németországban, igyekeztem a nyelvet el nem felejtani. Szépirodalommal régóta foglalkozom, de csak rövid idő óta mondhatom azt, hogy skarról is. Engedjék meg tehát, hogy arról a darabomról beszéljek Önöknek, amely leginkább hozzájárult ahhoz, hogy a külföld megismert. Ez a darab a „Hat személy keres egy szerzőt”. Mint egy huszevel ezelőtt „Egy ember tragédiája” címmel novellát írtam, amelyben a költő egyik alakja életre kel és könyörögve kéri, hogy művészetével megfestesdül alakot adjon neki. Ez a novella volt a „Hat személy keres egy szerzőt” első csirája. Maga a darab a drámaalkotás lélektanának színpadraöntése. A gondolat testetlen alakjainak kiformalódását adja az első határozatlan körvonalakból a színész alakításában való életreébredésig.

— Miért ne elvenedhetnének meg a gondolat ki rean formált, légius alakjai is a színpadon. Hiszen azok a befejezettség előtt is önálló életet élnek bennem, vitatkoznak és védik magukat. Nyelvük van és mozdulataik, ha elöttem védeni tudják magukat, megvédik mások előtt is. Hagyjuk tehát őket utjukra menni, amelyen a drámai személyek életre kelnek, a színpad utjára.

Igy is tettem és jött aminek jönnie kellett! Vegyünk egy tragikusnak és komikusnak, reálisnak és fantasztikusnak. Komplikált, de legalább egyszerű lett az alapötlet.

Egy dráma, amely magát személyei által, kik cselekednek, mozognak, szenvednek, minden áron elő akarja adni. És márérszt: egy komédiaja a hűtörött kísérletnek a megvalósulást a színpadra vinni.

Egy színház délelőtti prótáján éppen Pirandellót (itt magára mutat mosolyogva) szidja a színigazgató az üres színpadon próbáló színészek előtt. Ekkor jön a meglepetés, jön a hat gondolati alak, kik hangos szóval hirdetik ki, hogy egy szerző keresésén fáradoznak. A direktor beleegyezésével azután hozzafognak, hogy sorukat színpadon bemutatassanak.

Igy keletkezik a dráma, ahol személyek mozognak, kik semmit el nem hallgatnak, mindent kifejeznek.

Előbb a költő küzd alakjaival, míg életre kelti őket, azután ők küzdenek színésszel, színigazgatóval, ki őket féltreérti.

Az apa és a mostoha védik magukat a hibák ellen, melyeket nekik az előadás és rendezés hibái miatt tulajdonítanak.

Minden alak a megvalósulásnak és művészi megnyilatkozásnak ugyanazon bejezetlen fokon áll. Éppen azon a fokon, amely a fantasztikus elemet teszi a komédiában.

Minden alak tehát abban a pillanatban mutatja meg magát, melyben a költő egyáltalán való elvalásban volt, hol még a színpad és színész semmit belőle el nem torzítottak.

Ezután még németországi népszerűsítéséről

Reinhardtól emlékezik meg Pirandello és az előadásnak vége is van.

Pár perc múlva már kedélyesen beszélget a körülötte ülőkkel.

Pirandello már hatvanéves körüli ember, ki darabjaival egész rövid idő alatt érte el a világhírt. Első külföldi bemutatóját egymásután követték a többiek. Drámáit nem lehet a befejezett művészi alkotás mértékével mérni, azok nem az irodalom és művészet, hanem egyenesen a színpad számára írták.

Nagyszerűen érti egészen real-pszichológikus cselekményű darabokba bizonyos mértékig a lélek metafizikáját beépíteni. A mély lélekriás azután valahogyan romantikus háttérrel kap nála. Innen Pirandello sikere, nála a közönség, — amelynek

még az expresszionizmusnak életrajzolására tulajdonképpen minden természetesen történik, de amellet romantikus stílusjegyek is kielégülnek.

Egyszerű események, de mellettük mély dialóg. A játék játék marad, de egy bölcs és igazán ügyes ember keze alatt a banális események mély értelmet nyernek.

Pirandello megadja a színháznak a magáét, cselekményt, feszültséget, derűt, amely követelmények nélkül egy ma érvényesülni akaró darab el sem képzelhető.

Pirandello Berlinből tovább utazott, hogy a német nagyvárosokban verégszerepelve, társulatának hírnevét még általánosabbá tegye.

Havas Imre

Loucheur javaslatai miatt újra kormányválság fenyegeti Franciaországot

(Páris, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Loucheur, az új francia pénzügyminiszter pénzügyi javaslatait a pártok nem tartják elfogadhatónak. Sőt még a kabinet egyes tagjai sem vállalnak a javaslatokért felelősséget. Emiatt kormánykörökben számolnak azzal, hogy részleges, vagy teljes kormányválság áll be. Lehet, hogy Loucheur javaslatainak kudarcával van összefüggésben az a körülmény is, hogy a newyorki tőzsdén a francia frank meglepetésszerűleg zuhanni kezdett. Pénzügyi körökben emiatt nagy az izgalom.

Tüntetésekkel ünnepelték meg az antiszemita diákmozgalom harmadik évfordulóját

Bukarestben, Jasiában és Kolozsváron megakadályozták a ucai felvonulásokat

(Cluj-Kolozsvár, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már napokkal ezelőtti hírek terjedtek el arról, hogy a keresztény diákok országos szervezetének harmadéves jubileuma alkalmával a román egyetemek diáksága nagy ünnepségre készülnek és ezáltal ismét fellátnak a diákmozgalmak. Ezeknek a híreknek — mint az események mutatják — volt is némi alapjuk, mert a beérkezett jelentések szerint egy a bukaresti, jasi, mint a kolozsvári egyetemen a román diákok által rendezett jubileumi ünnepségek nem voltak zavartalan lefolyásnak.

A bukaresti tüntetések

A bukaresti egyetemen történt zavargásokkal kapcsolatos zsidóvársról lapunk tegnapi számában már beszámoltunk. A tegnapi zavargások a hatóságok erőteljes közbelépése folytán ma nem ismétlődtek meg, bár a kora reggeli órákban nagy diáksereg vonult fel Bukarest utcáin s több templomban isentiszteletet tartottak, majd ismét felvonultak, hogy az utcákon tüntessenek. A felvonuló diákok azonban szembetalálkoztak a kivonult katonai kordonnal, melyet többszöri kísérlet után sem tudtak áttörni. Ennek az ellenállásnak volt köszönhető, hogy a felvonulás különösebb következményekkel nem járt. A diákok látván, hogy felvonulásukat megakadályozták, széjjel oszlottak. A délutáni órákban a diákok egyetemi helyiségekben ismét összegyűltek és ünnepségeket tartottak.

A bukaresti egyetem tanácsa is megette a szükséges intézkedéseket. Már tegnap komünikét adott ki, amelyben közölte, hogy mára lefűggesztette az előadásokat és az egyetemi hallgatóknak igazolványokat fognak kikézbcsíteni. Az igazolványokat azért adják ki, hogy szükség esetén ellenőrizhető legyen, vajjon a diákmozgalmakba nem e avakoznak bele olyanok is, akik nem tartoznak az egyetemi hallgatókhoz és mint agent provokátorok, a diákokat belelovalják különböző kilengésekre.

E tüntetések a jasi egyetem tanári karában

A jasi egyetem diáksága ma szintén felvonulásokkal és ünnepségekkel tüntetett a harmadéves évforduló alkalmából. Ezen az egyetemen a tanári kar és a hallgatók között még mindig tartanak az ismert egyenetlenségek. A tanári karban ugyancsak élénk viták folynak azért, hogy karácsony előtt megkezdjék a tanítást, vagy pedig rendeljék el a szünetet már mostantól. A tudomány és orvosi fakultás tanárai a tanítás újra való felvétele mellett foglaltak állást, míg ezzel szemben a többi fakultások tanárai azon az állásponton

vaanak, hogy karácsony előtt ne nyissák meg újból az egyetem kapuit.

Bezárták a kolozsvári egyetem kapuit

A kolozsvári egyetem diáksága ugyancsak napok óta készült az évforduló megtartására. Az itteni ünnepségek sem voltak zavartalan lefolyásnak. Már a tegnapi nap folyamán az egyetemen, az Operában és más nyilvános helyeken röpcédulákat osztottak szét, amelyekben a Petru Maior nevű egyetemi kör vezetősége felhívja a diákokat, hogy a mai napon ünnepségekkel és impozáns felvonulásokkal tüntessenek. A felhívás ismerteti azokat az antiszemita határozatokat, amelyeket három évvel ezelőtt a négy román egyetem hallgatósága hozott.

A diákok ugyancsak tegnap elhatározták, hogy ma nem mennek előadásra és távolmaradásukkal tüntetnek a jubileumon, melyet nemzeti ünnepnek tartanzk. A sztrájkra azonban nem került sor, mert ma reggelre az egyetem tanácsa cédulát függesztett ki, melyben közli, hogy a mai előadásokat nem tartják meg.

Tumultus a városháza előtt

Ma délelőtt kilenc órakor a görögkeleti templom előtt mintegy kétszáz diák gyülekezett. A hatóságok széleskörű intézkedéseket fogantatosítottak, hogy az esetleges elfajulásoknak és kilengéseknek elejét vegyék. Az utcákon erős katonai és rendőrségi őrségek cirkáltak, de ezenkívül hatalmas fecskendővel felszerelve kivonultak a tüntetők is, akik a városháza udvarán vártak további parancsra.

A görögkeleti templomban két egyetemi hallgató mondott imát, majd onnan kivonulva az egyetem felé akartak vonulni. A Farkasucca végén azonban kétszeres rendőrségi és omdőrségi kordon állta el utjukat. Mután többszöri kísérletezés után sem tudták a kordont áttörni, a diák-himnusz párszori elénekése után széjjel oszlottak és a mellékutcákon át a Fötérre vonultak, ahol ismét csoportosulni akartak. A szuronyos őrszerek és egy nagyobb rendőrszapat azonban itt is közbelépett és szétoszlatták a tömeget. Eközben a városháza előtt nagyobb tumultus keletkezett, amely abból keletkezett, hogy az egyik tüntető, aki szembeszállt a rendőrséggel, le akarták tartóztatni. A szuronyos csendőrök itt is közbeléptek és szétoszlatták a tüntetőket.

Bucuresti Bukarest, december 10. A „Facla” című lap kommentálva az antiszemita mozgalom tevékenységét, nyugtalanító körülményt lát abban, hogy az antiszemita elvek már a kereskedelmi alkalmazottak között is kezd tért hódítani. Egy példálul tegnap a K-reszkedelmi Alkalmzottak Egyesületének üléséről az egyik zsidó alelnököt kizavarták.

Sombaton este 8-kor Chanukkaünnepélye az Építőmunkások nagyterében Patak-utca 5. a cluji Ceire Mizrahi

szélt. Kijelentette, hogy amennyiben a kormány ezt a törvényt hatályon kívül helyezné, merészelné, abban az esetben az ébredő magyarok gondoskodni fognak arról, hogy a főiskolákon a tanítást szonnal szüntessék be. A szónok közölte továbbá, hogy a legközelebbi ébredő közgyűlésen el fogják határozni a fasiszta mintára az ébredők uniformizálását. Az egyenruha — ugymond — nem fogja elveszíteni hatását a tömegekre és az ébredő magyarok tábora ennek az utján is meg fog növekedni. Az olasz liktor-jelvény helyett az ébredők a fokost fogják felülmenni jelvényeiken, mint a szittyák egyik leg-hatásosabb fegyverét.

— Florescu volt igazságügyminiszter veszi át a választások idején a belügyi tárcát? Bukarestből jelentik: Az „Aurora”, a parasztpárt hivatalos lapjának értesülése szerint a liberális párt kebelében az a terv merült fel, hogy Jean Th. Florescu vegye át a belügyminisztérium vezetését, hogy ilyképpen biztosítsa a közeledő választásokra a pártpropagandának sikerét. Ezt az körülmény indokolja, hogy úgy Bratiannu Jonel, valamint Tatarescu teljesén elhanyagolják hivatali kötelezettségeiket.

— Kézrekerültek a rabló sátoros cigányok. Hátszegről jelentik: A hátszegi erdőből asszonyok és gyerekek hátrahagyásával megszökött rablócsigányokat fáradságos hajszá után a rendőrség Gyulafehérvár határában elfogta. A rendőrség kezére került Bogdán József, Varga Antal, Bogdán Antal, Dragomir György, Bogdán Péter és Sarkadi József. Az elfogás igen érdekes trüffel sikerült. A rendőrség ugyanis az elfogott kocsiakat gyerekekkel és néhány asszonnyal lászólógat szelnek eresztette, azonban az összes csendőrségeket és rendőrségeket felhívta, hogy figyeljék a karavánt, amelyhez a megszökött férfiak valószínűleg csatlakozni fognak. Ez, mint már fent említettük, sikerült is. Természetesen konokul tagadnak mindent, azonban a náluk talált bűnjelvények, többek között a Grünberger féle gyulafehérvári betörésből származó kabátok bélésait kapáknak használták fel. Érdekes, hogy Varga Antalnak birtokában van egy, a hátszegi római katolikus plébánia által mult hó nyolcszázikán kiállított keresztlevél, valamint Bogdán Péternek a dóvai római katolikus plébános által ugyancsak mult hó 27 én kelt keresztlevél. A plébánosok kihallgatása még nem történt meg s így még nem tudni, hogy mi célból szerezték azokat be.

— Bünvádi eljárás Stefanescu közigazgatási vezérfelügyelő ellen. Bukarestből jelentik: Alexandru Stefanescu közigazgatási vezérfelügyelőt állásától felfüggesztették. A vád szerint Stefanescu a Csiki Vagyonközösségtől 400.000 lejt vett fel, hogy annak erdőterületeit a kiszájtástól mentesítse. Stefanescu ellen a csiki törvényszék megindította a bünvádi eljárást.

— Egy német operaénekesnő öngyilkossága Svájcban. Berlinből jelentik: A rendőrség hivatalos közleményt adott ki arról, hogy Jurjevskaja operaénekesnő, aki titokzatosan eltűnt Berlinből, Svájcban ideg- és kedélybetegsége miatt öngyilkos lett. A művésznő levélben arra kérte férjét, híresztelje el, hogy szívszélhűdésben halt meg.

— A parasztpárt önállóan vesz részt a részleges választásokon. Bukarestből jelentik: Tegnap este a parasztpárt parlamenti tanácsa Mihailache elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen megbeszéltek a párt és a nemzeti párt között fennálló helyzetet. Elhatározták, hogy a párt élénk propagandát fog kifejteni a részleges választásokon és evégett a parasztpárt képviselői több vidéki csoportba lettek beosztva.

— Újabb nagyarányú sikkasztás a CFR-nél. Bukarestből jelentik: A vasúti vezérigazgatóság felülvizsgálja a fűtőanyag ügyosztály vezetőjének ügyét, akit azzal vádolnak, hogy több millióval megkárosította az államot.

— Az új városi tanácsok állítják össze a jövő évi költségvetéseket. Megírta annak idején az Uj Kelet, hogy a kormány rendelkezéssel beszüntette az 1926. évi városi költségvetések összeállítás munkálatait. Egyes városok mégis megcsinálták jövő évi költségvetésüket és felterjesztették jóváhagyásra. Bukaresti jelentés szerint azonban Bratiannu Jonel megtagadta a városi tanácsok által megalkotott központi költségvetéseknek az approbálását, amennyiben az közigazgatási törvény szerint a költségvetések megalkotása nem a jelenlegi, hanem az új vezetősek hatáskörébe tartozik.

Costa-Forut véresre verték a kolozsvári pályaudvaron

(Cluj-Kolozsvár, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Costa-Foru, a hirneves román publicista ma érkezett Nagyváradról — ahol a kisebbségi újságírók kongresszusán vett részt — Kolozsvárra. Este folytatni akarta útját Bukarestbe és kikocsizott a pályaudvarra, ahol a vasúti étteremben várt az expresszre.

Hirtelen mintegy harminc fiatalember nyomult az étterembe, megrohanták a mit sem sejtő író és botokkal véresre verték. Costa Forut több sebből vérezve vitték a pályaudvari rendőrszobára, ahol első segélyben részesítették.

Costa Foru bekötött és vértől szivárgó fejével elutazott a fővárosba.

A szovjet letartóztatta Krasszin népbiztost Nagyarányu ellenforradalmat szerveztek egyes kommunista vezetők

(Varsó, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Oroszországi hírek szerint letartóztatták Krasszin kereskedelmi népbiztost, akit azzal gyanúsítanak, hogy résztvett ellenforradalmi akciók megszervezésében. Letartóztatása egy kilencvenéves ellenforradalmár asszony nyilatkozata alapján történt, aki több vezető kommunistát leplezett le. Derjinsky népbiztos lett megbízva a vizsgálatok lefolytatásával és ezeknek eredménye szerint, egy jól megszervezett összeesküvéstársaság dolgozott Oroszország ellenforradalma megszervezésén. Hír szerint újabb letartóztatások várhatók a kommunista előkelőségek között.

— Eljegyzés. Czizler Ilonkát Halmaguról eljegyezte Zuckerman Samu vaskereskedő Hátszegről. (Mindenkül értesítés helyett.)

— A Keren Hajjeszód központi munkabizottságának alakuló ülése. A targumerei Keren Hajjeszód-konferencián választott központi munkabizottság december kilencedikén tartotta meg első ülését. A munkabizottság elnökéül dr. Balázs Endrét, alelnökéül dr. Kertész Jenőt és ügyészéül dr. Jacobi Emilt választották meg. A központ gazdasági és pénzügyeinek intézésére kiküldte a dr. Jacobi Emil, Klinger József és Waldner Mór bizottsági tagokból álló gazdasági albizottságot. Foglalkozott ezután a munkabizottság az ezévi program megállapításával és elhatározta, hogy a kitűzött cél elérése érdekében a legszélesebbkörű propagandát és gyűjtőtevékenységet fogja már a napokban megindítani.

— Ha börtönbe kerülök is, de kiverem a lakókat. Nagy Miklós asztalos mester körülbelül öt hete megvette a Boldog utca 14. szám alatti házat. A házzal együtt három lakót is kapott, akik már évek hosszú sora óta háborítatlan békességben éltek ezelőtti házigazdájukkal. Nagy Miklós azonban ugylátszik, hogy megelégedte az eddigi jóviszonyt és miután a vétel után, az atrocitások egész sorát indította a békés lakók ellen. Azzal kezdte meg háziúri ténykedését, hogy az alig pár négyzetkilométernyi udvarra behordatott 12 strázsaker deszkát, amit ott toronymagasságra rakatott, anélkül, hogy ebbe a lakók beleegyeztek volna. Mikor már annyira tele lett a kis udvar, hogy a védtelen lakók már járni sem tudtak a főlhamozott deszkatorony miatt, arra vetemedett, hogy egyik emberével feltörte a lakók padlását, oda szintén a lakók beleegyezése nélkül, nagy tömeg gyűlékony anyagot hordott fel. Nagy Miklós háziurat a tény, hogy a lakóktól november 1-én előre felvette az egynegyedévi házbért, nem nagyon akadályozza meg abban sem, hogy az ottlakók nélkül ne gorbáskodják, sőt egyik munkása hatalmas doronggal a kezében ott üdög egész nap, hogy a válogatottnál válogatottabb szidalmakat szóró háziurnak méltó kísérettől szolgáljon. Az életüket is féltő lakók reggeltől estig nem hallanak egyebet, mint a munkások és a brutális háziur szidalmait. „Ha börtönbe kerülök is, de megmutatom, hogy kiverem ezeket a lakókat” hangoztatja a háziur. Hogy börtönbe kerül, az nincs kizárva, mert súlyos magánlakásértést követett el, de hogy a lakókat kiveri-e, az teljesen valószínűtlen, mivel a törvény bizonyára megátolná ezen ember-telen cselekedetében.

* A „Noár” az erdélyi zsidó ifjuság társadalmi, szépirodalmi és művészeti folyóirata, az erdélyi zsidó közönség legolvasottabb lapja. A „Noár” gyönyörű kiállításban, művészi illusztrációkkal, a legjobb formában 24 oldal terjedelemben jelenik meg. Tartalma a legmagasabb irodalmi igényeket is kielégíti. A „Noár”, amely 100 százalékban zsidó és csakis zsidó folyóirat, mindenki számára nagy-szerű olvasmányul és szórakozásul szolgál. A „Noár” előfizetési ára egy évre 260 lej, félévre 140 lej, egyes szám ára 25 lej. A „Noár” megrendelhető „Redactia si Administratia Noar, Cluj Calea Reg. Ferdinand 48. Egyetlen zsidó házból sem hiányozhat a „Noar”.

— A kolozsvári Ceire Mizrachi Chanukka-estélye. Kellemes szórakozásban lesz része Cluj zsidó közösségének f. hó 12-én. Akkor tartja a kolozsvári Ceire Mizrachi az „Építőmunkások Otthona” nagytermében este 6 órai kezdettel Chanukka-estélyt. A színe kerülő nivós műsor garancia az est sikeréhez, amely okkal váltotta ki azt az érdeklődést, amely az estély iránt megnyilvánul. A műsor kiemelkedőbb részei a prolog, melyet a chanukkagyerta meggyújtása és a Hanerosz Haloli, majd Morris Rosenfeldtől: Die Chanikelichtlech, Csernichovszkytól: Chanukkaest című szavaltat. Abajm, ahajm c. ének, Jaszele der Fuhmann c. egyfelvonásos vigjáték és egy egyfelvonásos dráma fognak követni. Ezenkívül több mulattató magánuszim fogja a közönséget szórakoztatni. A tisztajövedelem részben a Keren Kajemet és részben a Poala Mizrachi javára fordítatik. Jagyek elővételben kaphatók a „Safuth” könyvkereskedésben és Jakobovics utóda üzletében (Calea Regele Ferdinand 75).

* Orvosok székrekedésnél Purgot rendelnek. 4

— Kik vesznek részt a Keren Kajemet chanukka-hetében. Újabb a következő kereskedők jelentették be, hogy Chanukka hetében forgalmuk részszálatkát a Keren Kajemetnek adják. Deva: Mendel Hermann, deposit de Spidoleine si Benzina. Alba-Iulia: „Dacia” árubáz, cégtulajonos Salamon Mátyás, Herz Samu kötött- és rövidáru kereskedés, Schlesinger Testvérek vas- és fészték-kereskedés Cluj: Ausländer Lajos, Goldner Miasa, M. Izsák, & Comp, Schwarz Hermann, Ausländer Rudolf, Heilper Artur, Gerő Zoltán, E. Mandula, Sámson és Kozák, Cincár Imre, Dáskál Rudolf, Spéter Mózes, ifj. Pál Márton, Becski Jenő, Color, Hirschorn Márton, Léb Simon, Winkler Mór, Berkovits M., cukorkaüzlet. Toplita-Romana: Bermann Leon, Blumenthal Testvérek, Marmor Mór.

DURA
BATERIE

Eredeti Broadcasting

rádió
készülékek

összes alkatrészek, felszerelési engedélyvel, kaphatók — Broadcasting erdélyrészi vezérképviselő — Cluj, Strada Jorga No 3. I/19.

Telefon: 820.

Erdély, Bánát városaiiban alképviseleteket keresünk

TUNGSRAM A legjobb villanybáté! Mindenütt kapható!

lefon
00

KÖZGAZDASÁG

Ma alakul meg a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége Mit tartalmaz a szövetség megalakítására és működésére vonatkozó törvény. A kolozsvári kamara elnöksége útján képviselteti magát az alakuló közgyűlésen

(Cluj-Kolozsvár, december 10. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt 11 órakor alakul meg Bukarestben a Romániai Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége. Az alakuló közgyűlésen a kolozsvári kamara teljes elnöksége útján képviselteti magát.

A kamarák szövetségére rendkívül jelentős feladatok várnak Románia jövő gazdasági életében és ezért alább ismertjük az új kamrai törvény VII ik pontjában azon szakaszait, melyek a szövetség megalakulására és működésére vonatkoznak:

37. szakasz. Létesítetik a Kereskedelmi és Iparkamarák Szövetsége közintézmény, nemzetgazdasági jelleggel. Fel van ruházva jogi személyiséggel. A Szövetség állandó székhelye az ország fővárosában van.

38. szakasz. A Szövetség feladata a kereskedelmi és iparkamarák kollektív működése folytán befolyást gyakorolni kereskedelmi és ipari téren, a nemzetgazdasági politika irányítására az ország általános gazdasági érdekeinek megjelölésén, különösen: a) Irányítja, bátorítja és összehangozza a kereskedelmi és iparkamarák működését; b) Összehangozza az intézmények tanulmányait; c) Indokolt véleményeket készít és ad a fontosabb általános érdekű ipari és kereskedelmi kérdésekben; d) Küzd azon eredmények eléréseért, amelyeket a kereskedelmi és iparkamarák elkülönített akcióikkal nehezebben érhetnek el, általános érdekű kereskedelmi és ipari kérdésekben, vagy más, ez intézmények saját érdekeit illető kérdésekben; e) Teljesíti a külön törvényekben és rendeletekben részre megjelölt feladatokat.

A kormány minden kereskedelmi és ipari természetű kérdésben kihérheti a kamarák Szövetségének véleményét.

39. szakasz. A Szövetség szervei: a közgyűlés, az igazgató bizottság és a Szövetség elnöksége.

40. szakasz. A közgyűlés áll az összes kereskedelmi és iparkamarák igazgató-tanácsa által kijelölt küldötteiből, 2-4 számban minden kamara részéről, azok fontossága szerint és ha több a bukar-szi kereskedelmi kamaránál. A küldöttek felének kereskedőkből, másik felének iparosokból kell állania. A közgyűlésnek évente kétszer, tavasszal és ősszel, kötelezőleg össze kell ülnie, rendkívüli módon pedig valahányszor azt az igazgató bizottság szükség-snek tartja. A közgyűlés ülésait az ország fővárosában tartja. A Szövetség igazgató bizottsága azonban elhatározhatja, hogy azok más kamarai székhellyel bíró városokban is megtartassanak.

41. szakasz. Az igazgató bizottság a Szövetség közgyűlése által választott és hivatalból kijelölt tagokból áll. A választott tagok száma 15. Ezek közül kiterjed a Szövetség közgyűlése a következő kereskedelmi és iparkamarák elnökei közül j-lől ki: Arad, Braila, Bucuresi,

Cernauti, Chisinau, Constanta, Craiova, Galati, Iasi, Ploesti és Timisoara. A többi hat megválasztásánál szemlélőtt tartandó, hogy azok az ország hiválón gazdasági jellegű vidékeket képviselik. Megbízatusuk ideje négy év.

Hivatalból tagjai az igazgató bizottságnak:

a) A munkaügyi kamarák egy tagja és a mezőgazdasági kamarák egy tagja, akiket az intézmények jelölnek ki; b) A Banca Nationala kormányzója; c) A bukaresti Kereskedelmi és Ipari Akadémia tanári karának egy delegátusa; d) A bukaresti politechnikai iskola tanári karának egy delegátusa; e) A Creditul Industrial vezérigazgatója; f) A legalább 50,000,000 lej alaptőkével bíró romániai bankok által kijelölt kiküldött; g) A termelő és fogyasztási szervezetek központi pénztára igazgatójának egy delegátusa. Az igazgató bizottság minden hónapban legalább egyszer ülést tart és gyakorolja azon jogokat, amelyeket a közgyűlés reá ruház.

42. szakasz. A Szövetség elnöksége a saját kebeléből négyévenként választott egy elnökből és két alelnökből áll. A Szövetség hivatalának vezetésében az elnöknek egy vezérigazgató segédkezik, akit az igazgató bizottság nevez ki. A vezérigazgatónak, hogy kinevezhető legyen, ugyanazon feltételeknek kell megfelelnie, mint a kereskedelmi és iparkamarák titkárainak.

43. szakasz. A Szövetség berendezési, szervezési és működési kiadásainak fedezéséhez az összes kereskedelmi és iparkamarák vagyoniuk és jövedelmük arányban álló résszel kell hozzájárulniok. A Szövetség közgyűlése minden évben megállapítja a kereskedelmi és iparkamarák ösztöndíj-jelöltjeitől a Szövetség kiadásaira szánt részösszeget, amely részösszeg az előbbieik jövedelmének 10-15 százaléka között váltakozhat. A Szövetség költségvetését az ipari és kereskedelmi minisztérium hagyja jóvá, amely a pénzügyi kezelést ellenőrzés is gyakorolja. A Szövetség köteles az ipari és kereskedelmi minisztériummal és a kereskedelmi és ipari akadémiával együtt Bukarestben országos központi nemzetgazdasági múzeumot létesíteni.

44. szakasz. Az összes többi, a Szövetség szervezését és működését illető feltételeket a Szövetség által előterjesztett és az ipari és kereskedelmi minisztérium javaslatára miniszteri határozat alapján kiadott királyi rendelettel jóváhagyott alapszabályok állapítják meg. Ugyanígy kell eljárni a Szövetség alapszabályának bármely esetleges módosításánál is.

45. szakasz. A Szövetség létesítéséig a jelen törvény által részre biztosított hatáskört az ipari és kereskedelmi minisztérium gyakorolja. (A mai nappal megszünt.)

A munkaügyi és mezőgazdasági kamarák létesítéséig (a mezőgazdasági már megalakult) a kamarákba és azok Szövetségébe a hivatalból kinevezett tagokat a munkaügyi és földművelésügyi minisztériumok fogják kijelölni.

Ujabb nehézségek Bukarest lizttel való ellátásánál. Bukarestből jelentik: A főváros gabona- és lisztellátása ujabb nehézséggel küzd. Emiatt a polgármester a gabona- és liszt-neműk ujabb maximálisát határozta el, még pedig ez év januárjában kiadott miniszteri rendelet alapján.

Többszörösére emelik a tőzsde-ügyletek illetékét. Bukarestből jelentik: Tegnap a fővárosi tőzsde vezetősége ülést tartott, melyen Boer u tőzsdetanácsos, aki tagja az új illetéki törvényt alkotó bizottságnak is, közölte, hogy jövőben 10 százalékos illetéket rónak ki a tőzsdei ügyletekre. A vezetőség erőlyesen tiltakozik ezen nagyarányu illetékemelés ellen és rámutat arra, hogy a legmagasabb ilyen illetékek Magyarországon és Ausztriában vannak, de itt is csak 1 százalékra rugtak. Ha a kormány a tervezett illetékemelés mégis megvalósítja, a lej fogja ezt megsínyleni.

Meghosszabbították a külföldi munkások tartózkodási engedélyét. Bukarestből jelentik: A munkaügyi minisztérium ujabb rendelkezése szerint a külföldi szakmunkások 1926 június 1-éig az országban maradhatnak még abban az esetben is, hogy ha a revízióbizottság ezzel ellentétes határozatot hozott. Nem vonatkozik a rendelkezés azokra a külföldiekre, akik fix időtartamra jöttek az országba. Ez az intézkedés összefüggésben áll azzal a tervvel, hogy jövő év június 1-én radikális revízió alá veszik az összes külföldiek névsorát, akik az országban alkalmazást nyertek. A minisztérium álláspontja ebben a kérdésben az, hogy a külföldi alkalmazottak számát a minimumra kell redukálni.

Titulescut bizták meg a monarchia-adósságok rendezésével. Bukarestből jelentik: Titulescu Románia londoni követe megbízást nyert a volt osztrák magyar monarchia-adósságok rendezésére. Evégett Titulescu tárgyalásokat fog folytatni a hitelezők központjával és reméli, hogy a hitelezők engedékenysége folytán az egyezmény létre is fog jönni.

Huszonhétmilliárd az állam tizhónapi bevétele. Bukarestből jelentik: A ma kiadott kimutatás szerint október hó 31-éig az állam bevételei ez évben 26,270,548,000.17 lejt tettek ki.

TŐZSDE

December 10-én

A lej: Zürichben 238.75, Párisban 12.10, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. A piac szilárd. Néhány tartós árfolyam után a lej az összes külföldi piacokon néhány pontot veszített. Az élénk kereslettel szemben nem tud lépést tartani. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30.70-31.05, Prága 64.7652, Budapest 31.0-32.2, Páris 8.30-8.35, Zürich 41.90-42.20, Newyork 212.50-218.00, London 1076-1072, Milánó 8.85-8.90.

Zürich. Zárlat: Berlin 123.50, Amsterdam 208.45, Newyork 518.65, London 2515.25, Páris 1957.50, Milánó 2038, Prága 1537.50, Budapest 72.70, Belgrád 920.00, Bukarest —, Varsó 61.00, Bécs 73.12.

Bukarest. Dóvizák: Páris 8.20, Berlin 51.80, London 1053, Newyork 218.50, Milánó 8.35, Zürich 42.00, Bécs 31.00, Prága 6.50, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 825 német márká 51.50, leva 1.53, török lira 120, font sterling 1040, francia frank 8.70, svájci frank 41.00, orosz lira 8.70, drachma 2.95, dinár 599, dollár 218.00, lengyel forint 29.50, osztrák schilling 35.00, magyar korona 30.00, cseh korona 3.40, belga frank 9.50, holland forint —.

Időt és pénzt

teszt meg, ha hirdetésit a cluji

„Hermes“

hirdetési iroda által e-kezőlteti. — Piata Unirei 28 Központi Szálloda.

Chanukkára Igyunk

Bognár és Szántó-féle

késer uradalmi fejborekat a kirótt százalékban

a Keren Hajjeszod javára.

Szerkes

J. Hermann, B mert az inkvizíció intézmény. A köze gában kísérleteztek birodalom kereszté zethető vissza. IV különféle inkvizíció, amelye francia dominikán országban a nép inkvizítorokat. A felingerült tömeg zició pilótáját, val és az inkvizítorok ban, Narbonneban egyszerű érte el az Németországban a dot 1233 ban, am zició meghonosítás itt az inkvizíció s dözésekre használt rengzőbb volt az Spanyolországban, utódi kétszáz é tegésben előbb után pedig a országban valóság az autodafé, m megjelent sokzor. désevel az inkvizí gyarmatokra és H tományok forradá gukat az inkvizíció 35 ezer ember es 288214 ember más inkvizíciónak első évben. Nem sokkal Portugáliában, an sokáig, Olaszország inkvizíció, mint a egyik osztálya.

F. L. Oradeama használgák.

H. Eugen, Cras továbbítottuk, ahol hogy jelzett levele

W. Bencion, Ne témája különben ébreszt.

I. Ernő. A kile már annyian irtak hogy az Onét nem

SZÍNHÁZ

A kolozsvári estélye. Szombato kilencórai kezdette sület rendezésében dalestély lesz a v. Az estély füzerepl egyetemi tanár fele fel Kolozsváron ny valatokkal. A bec milné mellett a Chrisianu Jonel ko

OPEL

Program Péntek: Tu neul Bu Vasárnap; Madame

MAGY

A színházi

Elmarad a Waldb

A ma estére hirdete négyes koncert bizon mert vizumnehézsége tett rem tud jelenle

Magyar Sz

Péntek fél 8 kor:

48 sz. B. Sor

Szombat d. u. 4-kor

olcsó helyárakl

Kristóf György

Szombat este 8-kor

nyí, László, It

Rendes helyár

Vasárnap d. u. fél

repir, Lengye

sével. Mérséke

Vasárnap d. u. 6-kor

litott helyárakl

Manométereket és mindenféle mérőműszereket készit, javításokat vállal GÁSPÁR műszerész, Árad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)

APRONHÍRDETÉSEK

31 éves, önálló viléki kereskedő házasság céljából 22-28 év körüli intelligens, ideális gondolkodású izr. urilány ismeretszót ér...

Zongora, pianino új vagy használt sárga Hangolást, javítást, szállítást eszközöl Triska, Str. Sarguna 14 9977

Keresünk szonali helyre lépésre egyes szonalmes vaskereskedő segítségét román, magyar nyelvtudással. Üzlet szombaton zárva. Izsák és Sternberg, Targu-Mures.

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné Mrs. Nicolai Jorga (Zodia u. 6.) No. 19. Ismert elsőrendű konyha! Méréselt árak

Jó családból való zsidó lány, háztartásban, kizimunkában és varrásban jártas, azon alí bel pes e gyermekek mellé aják. kózik. Szíves megke eséseket. Komoly leány" jeligen a kiadó továbbit.

Játék és rövidóra segéd szombat megír ásával Erdélyben a onnals Allet keres Ajánlat-hat "Játék" jeligére a kiadó továbbit. 834

Magánjáró ünvenyeket nyert és megmunkálva szállít Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara. 1819

Figyelem! Konyha-étterem! Özv. Grosz Anollné, Oradea-Mare, Str. Nicolai Jorga 10. (Zodia-utca) az udvaron. La vadalmek rendezését és abo-neuseket vállal. Isletes konyha, olcsó árak

Elveszett f hó 8-án egy fekete bár férfi tárcsa a Széchenyi-téren, egy Diamanstein Lázár nevre titkított lejt utatvelel és fényképek l. A megtaláló vigye be a Diamanstein cég Wesselényi-uti üzletébe. Illó jutalomban részestül. 838

Vashajtó sima és rec's. Kék hajtú ezüsthegygel, versenyen kívüli Fratil Sternhell árban szállít tiáru gyára, Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 20.

MECHANICA papiripari vállalat, -- Timisoara II, Str. Titu Moiorescu No. 1. Ajánlja gyártmányait 80-lyem, barsony, clot, v lami maché alarcokban, confetti, serpentina, holabda, papirtrombita, jux s-pkek-ban, papirernyokban stb. FARSANGI CIKKEKBEN. Csak viszontelárusítóknak.

Szenzációsan leszállított árak a Kalap-Király-nál Piața Unirii 24.

- Habig kalapok Lei 500-tól Gyukits " Lei 600-tól Ita " Lei 400-tól Selyemsál " Lei 150

Valamint az összes árak hasonlóan mélyen leszállított árakon. — Férfi és női bőrkeztük óriási választékban. Nagy fehérnemű vásár.

Új Kelet könyvosztályának folyóiratolagos jegyzéke. Szépirodalom.

Table listing book titles and prices: Renard: A kék veszedelem... 200; Tóth Béla: Török történiak... 120; Unamuno: A kód... 130; Ujhelly: A szenzációs regény... 150; Akit a férfiak szeretnek... 180; Akit a nők szeretnek... 80; Egy szerelm-s it u története... 35; Pesti cirkusz (1)... 35; (2)... 200; Williamson: A évegő asszonya... 400; Verő Gyóray: A népsznh z Bud-post életében (1875-1925)... 100; Wassermann: Golovin... 100; Wells: Fölszabadult világ... 400; Az új Machiavelli (I-II)... 200; A szerelem és Lewishám ur... 240; A szenvedés yes barátok... 180; Dr. Moreu Szigete... 440; Házasság (I-II-III)... 300; A világ története... 100; Az idógép... 120; Világok harca... 150; Emberistenek... 120; B-alby... 110; A civilizáció megmentése... 120; A tengeri tündér... 110; Vészi Margit: Éjféli mese... 400; Wagner Beviarium I-II. (Molnár A.)... 264; Wilde: Doryan Gay I-II... 110; Boldog herceg... 88; Salome... 110; Ta ulmányok... 110

Table listing book titles and prices: Mesék t rténetek... 140; Gránátalmaház... 180; Zola: A pénz... 160; Igazság... 200; Nana... 160; Lourdes... 280; Paris... 300; Roma... 320; A pathányfogó I-II... 160; Szirmri: Menekülő lelkek... 150; G. Sand vallomásai... 160; Tabery: Szarvasbka... 160; Mark Twain: Koldus és királyfi... 132; Turgenev: Napkelet előtt... 170; A diadalmas szerelem... 20; Tolsztoj: Ijuszágom regénye... 528; Hadsí Murat... 200; Az é ő holttest... 110; Karenin Anna (I-II)... 460; Feltámadás (I-II)... 275; Rabindranath Tagore: Énes kövek... 60; A lélek szallata... 60; Hajóööttek... 308; Ádózatú énekek. A kertész... 110; Bimala... 200; Moly Tamás: Karneval... 80; A fáklya... 100; Rouquette: A nagy fehér esönd... 90; Strindberg: Az apa... 60; Utopiák a valóságban... 60; Krisztina... 110; Vallomásra (IV. kiadás)... 264; Schopenhauer: A szerelem metafizikája... 170; Szilágyi: Mint a fönix madár... 80; Socker: Drakula... 180; Szemes Bal: A cirkefogó... 135; Vidám irások... 80; Husz egyfelvonásos... 380

Figyelem! Radio-amatőrök! Ne vásároljon addig, amíg meg nem hallgatta a Radio Technica készülékeit, amelyeknél a legjobb anyag s a legjobb technika kezeskedik a legjobb sikerről. — Radio Technica vezetőség és gyár: Brasov (Brassó) Vasut-utca 39. Telefon 58. Igazi élvezetet csak úgy szerezhethet magának a világ minden részéről érkező hírek, hangversenyek, előadások hallgatásával, ha a szülékét a Radio Technicától szerzi be. 3-5 csöves készülékek minden alkatrészszel és felszereléssel kaphatók. A vevők számára az annona-an edelyt a gyár megszerzi és minden speciális ki ánságot a legelőnyösebben teljesít. Exp. Targu-M. Dacia, Str. Eminescu 7.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNTZÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG CLUJ, PIATA UNIRII No. 7. Saját tókeli: 48 000.000 lej. Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed. Áruraktárai a vasut mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámitol, bel- és Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít. Safe deposit. Mindenféle bankszerü ügyletet előnyösen végez.

Figyelem! Konyha-étterem! Özv. Grosz Anollné, Oradea-Mare, Str. Nicolai Jorga 10. (Zodia-utca) az udvaron. La vadalmek rendezését és abo-neuseket vállal. Isletes konyha, olcsó árak

1925 december 11

Éles ellentét ország köz

Páris, december 11. Arról írtesült, hogy ságba olyan államok tagjai a Népszövetség és Amerikát. Az ang szervezeti kérdésekben lényeges konkrét két a két nagyhatalom krint Angliának az a Európa leszerelés s szerepét. A tudósító a leszerelés kérdéséb a locarnoi egyezmény

Megeg Anglia és T a moss

London, dec. 11. tése szerint Törökország misszumos tárgyalások kérdésben. Törökország ajánlott fel Angliának nagy szerepe volna a építésében és az olaj leménye szerint ezen ség szerint létre is j és Anglia között.

Újabb kiütések dősek

Oradea-Mare-Na váradon újabb két történt. A két bet János kisjenői gaz József nevü nagyv leforgása alatt ez megbetegedés Nagy

Medina a vah

Jeruzsálem, de ber nyolcadikán került. Ali király dulákon bejelentett tatják a harcot Me

A nagy hideg a g

Budapest, decem hidegek okozták, világtöredéken nap dapesti piacon Olá dolláros alapon k A pesti árak tiz é tek. Hasonlóképen

Hány ellenfo tett k

(Páris, decembe publicista hazaérke könyvben számol be a srovjet ellenforrad annyi ambert végez világháboruban eles

Jugoszlávia borl

Bukarest, decem mindig erős havazás méteres hó borítja v érkező nemzetközi v kestek meg a fővár tegnap majdnem m dult el. A Németer 170 perces késéssel stanzai gyors 140